

بررسی خاستگاه و مکانیسم تشکیل گلاکونی های سازند آیتامیر در جنوب شرق درگز

عاشوری، محمود*، شرفی، محمود- محبوبی، اسد ا...- موسوی حرمی، رضا- نجفی، مهدی
گروه زمین شناسی- دانشکده علوم- دانشگاه فردوسی مشهد

Mahmoud.ashuri@yahoo.com

چکیده

ماسه سنگهای گلاکونی سازند آیتامیر (آلبین - سنوماتین) واقع در حوضه رسوبی کپه داغ در شمال شرق ایران گسترش دارد. این سازند عمدتاً از ماسه سنگ، شیل، سیلت استون و چند افق پر فسیل تشکیل شده است. گلاکونی یکی از اجزای اصلی تشکیل دهنده رخساره های سیلیسی آواری این سازند است. بطوریکه باعث رنگ سبزی تونی در این سازند شده است. گلاکونی های این سازند از نوع اتوکتونوس و پاراکتونوس هستند که تحت شرایط فیزیکی شیمیایی مناسب جانشین کوارتز، فلدسپات، خرد سنگ (چرت)، میکا و سیمان کربناته شده اند. جانشینی غیر انتخابی، جورشدگی نسبتاً ضعیف، همراهی با دانه های قسفات و چروکیدگی در برخی گلاکونی ها از مهم ترین شواهد تشکیل گلاکونی های اتوکتونوس است. این گلاکونی ها از کمی تکامل یافته به رنگ سبز کم رنگ تا بسیار تکامل یافته به رنگ سبز خیلی پر رنگ مشاهده شده است. گلاکونی های پاراکتونوس در سازند آیتامیر در قاعده سطوح پشروی سطح دریا دیده میشوند و پاداشتن ویژگیهایی شامل حاشیه انیدی اطراف گلاکونی، گردشگی خوب، جورشدگی نسبتاً خوب و میزان شکستگی پایین در گلاکونی ها که ناشی از جابجایی محلی و محدود در داخل بستر حوضه تشکیل است قابل تشخیص اند.

واژه های کلیدی: آیتامیر، گلاکونی، اتوکتونوس، پاراکتونوس

Abstract

Glauconitic sandstone of Aitamir formation located in The kopet-dagh basin in north-east of Iran. This formation composed of sandstone, shale, siltstone, and several shellbeds. One of the major components in all of the siliciclastic facies in this formation is glaucony, which cause of olive colour in this formation. These are autochthonous and parautochthonous types which have formed in suitable physico-chemical condition and replacement of quartz, chert, feldspar, mica and carbonate cement. Replacement nonselective, poorly sorted, along with grains phosphate and morphological shirinckage are major evidences of autochthonous glaucony. This glaucony can be divided into nascent, evolved and highly evolved. Characteristics of paraautochthonous glaucony comprise: ooidal rims of around of rounded peletic glauconites, well sorted glauconys and low fractures in peletics glauconites due to local reworking in early transgressive surface.

بحث و نتیجه گیری

سازند آیتامیر به سن آلبین، سنوماتین از شرق تا غرب حوضه رسوبی کپه داغ گسترش دارد. این سازند عمدتاً از ماسه سنگ، شیل، سیلت استون و چند افق پر فسیل تشکیل شده است. کانی گلاکونی یکی از اجزای اصلی تشکیل دهنده رخساره های سیلیسی آواری این سازند است. گلاکونی به آلومینوفیلوسیلیکاتهای غنی از آهن و پتاسیم اطلاق می شود که تشکیل یک خانواده با عضو ابتدایی اسمکتیت و عضو نهایی میکا میدهد. اندازه گلاکونی در حد ماسه، سبز رنگ و ظاهری خاکی یا درخشان دارد. ادین و فلوگار (1988) گلاکونی را عضو انتهایی میکای غنی از پتاسیم در سری کانیهای گلاکونیتی میدانند.

هدف از این مطالعه تشخیص خاستگاه و مکانیسم تشکیل دانه های گلاکونی است. برای این منظور تعداد 105 مقطع نازک میکروسکوپی از دو برش روستای رباط به ضخامت 760 متر و روستای تیرگان به ضخامت 720